

**Saksanseisojakerho ry
Jalostustoimikunta**

**JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA
1.1.2011–31.12.2015
BRACCO ITALIANO
202**

Tämä jalostuksen tavoiteohjelma on laaja tietopaketti käsittelemästään rodusta kaikkien rodun harrastajien ja rodusta kiinnostuneiden käyttöön. Tavoiteohjelma on laadittu Suomen Kennelliitto r.y:n jalostustieteellisen toimikunnan mallirungon ja siihen liittyvien ohjeiden pohjalta. Jalostuksen tavoiteohjelma on käsitelty Saksanseisojakerho r.y:n vuosikokouksessa 2010, mistä on hyvissä ajoin tiedotettu rotujärjestön jäseniä jäsenjulkaisu Saksanseisoja-lehden joulukuun 2009 numerossa sekä rotujärjestön internet-sivuilla. Tämän jälkeen jalostuksen tavoiteohjelma on ollut rotujärjestön internet-sivuilla: www.saksanseisojakerho.fi kaikkien rodusta kiinnostuneiden tutustuttavana ja kommentoitavana hyvissä ajoin ennen vuosikokousta 2010. Vuosikokouksen roturyhmäkokouksessa tavoiteohjelma on käyty läpi ja Saksanseisojakerho r.y:n vuosikokouksessa 17.4.2010 hyväksytty jäsenistöltä tulleen palautteen mukaisesti muokattuna.

Suomen Kennelliitto r.y:n jalostustieteellisen toimikunnan hyväksymisen jälkeen tämä jalostuksen tavoiteohjelma on voimassa 1.1.2011 alkaneen PEVISA-kauden, minkä jälkeen tavoiteohjelma jälleen päivitetään.

Jalostuksen tavoiteohjelma on luettavissa ja tulostettavissa Saksanseisojakerho r.y:n internet-sivuilta (www.saksanseisojakerho.fi => muut mannermaisat kanakoirat => bracco italiano) ja saatavissa myös tavoiteohjelman kokoajalta pyydettäessä.

Koonnut ja saadun palautteen mukaisesti muokannut: Teija Kuusisto.

Kannen piirros: Seppo Polameri

1. YHTEENVETO	4
2. RODUN TAUSTA.....	4
3. ROTUJÄRJESTÖN ORGANISAATIO JA SEN HISTORIA	5
4. NYKYTILANNE.....	6
4.1 POPULAATION KOKO JA RAKENNE SUOMESSA	6
4.1.1 Tehollinen populaatio, koirien jalostuskäyttö ja geneettinen rakenne sekä sukusiitos	7
4.1.2. JALOSTUKSEEN KÄYTETYT KOIRAT JA YHDISTELMÄT 2005-2009	8
4.2 LUONNE JA KÄYTTÖMINAISUUDET	11
4.2.1 Luonne.....	11
4.2.2 Käyttöominaisuudet	11
4.2.3 Kanakoirien erikoiskokeet.....	12
4.3 TERVEYS	13
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet	13
4.3.2 Muut Suomessa rodulla todetut sairaudet	15
4.3.2.1 Rodulla Italiassa todetut sairaudet	18
4.4. ULKOMUOTO	19
4.4.1 Voimassa oleva rotumääritelmä	19
4.4.2 Valioarvon vaatimukset Suomessa.....	21
5. YHTEENVETO AIEMMAN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA.....	21
6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA STRATEGIAT	22
6.1 RODUN VISIO.....	22
6.2 RODUN TAVOITTEET.....	22
6.3 RODUN STRATEGIAT.....	23
6.4 UHAT JA MAHDOLLISUUDET	23
6.5 VARAUTUMINEN ONGELMIIN.....	24
6.6 TOIMINTASUUNNITELMA JTO:N TOTEUTTAMISEKSI.....	25
7. TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISEN SEURANTA	25
LÄHDELUETTELO	27

1. Yhteenveto

Bracco italiano on Italiasta kotoisin oleva seisova lintukoira, joka kuuluu FCI:n ryhmään 7. Suomessa bracco italianot kuuluvat Saksanseisojakerhon alaisuuteen. Bracco italiano on innokas noutaja, joskin on havaittavissa, että joillekin yksilöille vedestä nouto ei ole kovin mieluista. Riistaa etsiessään bracco italianon tyypillinen askellaji on ravi, rodun alkuperämaassa koiria opetetaan ravaamaan ns. bracci-valjaiden avulla. Meillä Suomessa pellolla ja avoimessa maastossa tulee kiinnittää huomiota tähän erikoiseen liikkumistapaan.

Vaikka bracco italianon rotumääritelmän mukainen askellaji onkin ravi, se vaihtaa riistaintoisena helposti laukalle, ja sen hakuvauhti on kohtalaisen nopea. Haussa tulee olla laajuutta ja itsenäisyyttä. Bracco italiano on hyvin riistaintoinen, sillä on tarkka hajuaisti ja luontainen riistankäsittelytaito. Bracco on erittäin uskollinen ja isäntäänsä kiintyvä, luonteeltaan miellyttävä ja hyvin koulutusta vastaanottava. Suomessa bracco italianon käyttöominaisuuksia mitataan virallisesti kanakoirien erikoiskokeessa (KAER).

Vaikka bracco italiano on erinomainen seisova lintukoira, toimittaa se ihastuttavalla tavalla myös perhekoiran virkaa. Se on äärimmäisen ihmisrakas ja tulee hyvin toimeen toisten koirien kanssa. Bracco italiano on monipuolinen harrastekoira, ja näyttelyissä se loistaa upean ulkonäkönsä ja vetävän voimakkaan liikkeensä ansiosta.

Bracco italiano on levinnyt kotimaansa ulkopuolelle 1990-luvulta alkaen. Vuoden 2009 lopussa Suomessa oli rekisteröity 226 bracco italianoa.

Bracco italianoja käytetään Italiassa metsästykseseen, ja nykyisin sen suosio myös näyttelykoirana on kasvanut. Suomessa metsästyskäytössä on noin 15 prosenttia rekisteröidyistä koirista. KAER-kokeeseen koiria on osallistunut viimeisen viiden vuoden aikana 16 bracco italianoa, joista 5 on palkittu. Olisi toivottavaa, että koekäyntien määrä kasvaisi tulevaisuudessa.

2. Rodun tausta

Bracco italiano on vanha klassinen seisotarotu, joka on jalostettu pääasiassa Italian niemimaan pohjoisosissa. Rotu on ollut olemassa keskiajalta asti, ja se levisi laajalle renessanssin aikana. Bracco italiano oli aluksi vain kuninkaallisten ja aatelisten yksinoikeus. Rotua jalostivat Gonzagan ja Medicin suvut; näissä kenneleissä syntyneitä yksilöitä halusivat kuninkaalliset perheet ja aatelisto.

Muinaista italialaista perua olevaa rotua on käytetty linnunmetsästykseseen, ja se on muotoutunut itsekseen ja kehittynyt aikojen kuluessa. Rotu on mukautunut entisaikojen verkkometsästyksestä nykyajan haulikkometsästykseseen. 1400-luvulta peräisin olevat freskot todistavat kiistatta, että bracco italianon ulkomuoto ja erinomaiset metsästysominaisuudet ovat säilyneet rodussa vuosisatojen ajan.

Arvellaan, että rodun valko-oranssi värimuunnos on peräisin Piemonten maakunnasta ja valko-ruskea Lombardiasta. Tyypiltään värimuunnokset poikkesivat jonkin verran toisistaan siten, että valko-oranssi bracco italiano oli rakenteeltaan valko-ruskeaa kevyempi. Vuosien saatossa näitä

värimuunnoksia risteytettiin keskenään, minkä ansiosta bracco italianosta on kehittynyt yksi yhtenäinen tyyppi.

Italian Kennelliitto, ENCI, virallisti bracco italianon rotumääritelmän 19.2.1949. Rotumääritelmä salli sekä kevyen että raskaan tyypin. Marraskuussa 1949 perustettiin bracco italianon rotujärjestö Società Amatori Bracco Italiano (SABI). SABIn tärkein tehtävä on auttaa jäseniään kasvattamaan koiria, jotka ovat korkealaatuisia ja erinomaisia niin tyypiltään kuin terveydeltäänkin – menettämättä kuitenkaan mitään rodun metsästysvaistoista.

3. Rotujärjestön organisaatio ja sen historia

Bracco Italiano kuuluu mannermaisten seisojarotujen yhteisen rotujärjestön, Saksanseisojakerho r.y:n alaisuuteen. Saksanseisojakerho on perustettu vuonna 1943, jolloin yhdistyksen jäseniksi ilmoittautui 27 saksanseisojien harrastajaa. Tällä hetkellä Suomen Kennelliittoon kuuluvassa rotujärjestössä on noin 2400 jäsentä. Aluksi rotujärjestön edustamat koirat olivat vain lyhyt- ja karkeakarvaisia saksanseisojia, mutta nyt valikoimaan kuuluu jo 17 erilaista mannermaista seisojarotua tai rotumuunnosta (lähde: SKL tiedonanto), joihin rekisteröidään vuosittain 600–800 uutta pentua.

Saksanseisojakerhon tarkoitus on ylläpitää ja kehittää mannermaisia seisovia lintukoiria metsästyksen monitoimikoirina sekä edistää kanakoiraharrastusta Suomessa. Tähän kerho pyrkii järjestämällä roduilleen näyttelyitä, katselmuksia sekä kanakoirien erikoiskokeita (KAER) ja kilpailuja, julkaisemalla opaskirjoja ja neljästi vuodessa ilmestyvää Saksanseisoja-lehteä sekä näyttely- ja koetulokset sisältävää vuosikirjaa. Kerho myös vaalii ja ohjaa edustamiensa rotujen rodunjalostusta sekä pyrkii kaikin keinoin torjumaan koirien terveydentilaa mahdollisesti horjuttavia perinnöllisiä vikoja ja muita eläinsairauksia sekä tiedottamaan niistä jäsenilleen. Saksanseisojakerhon hallituksessa on 7 jäsentä ja sihteeri. Lisäksi kerhon toimintaa ohjaavat toimikunnat: jalostustoimikunta, ulkomuototoimikunta, koetoimikunta ja tietojenkäsittelytoimikunta.

Kerhon toimihenkilöihin kuuluvat myös päätoimittaja, jäsensihteeri, myyntisihteeri, vuosikirjan päätoimittaja ja kotisivujen vastuuhenkilö. Saksanseisojakerhon jalostustoimikunnassa on 9 jäsentä. Jalostusneuvot valitsee Saksanseisojakerhon vuosikokous. Valtarotujen, lyhytkarvaisen ja karkeakarvaisen saksanseisojan jalostusneuvonta työllistää suurimman osan toimikunnan jäsenistä: lk-saksanseisojan jalostusneuvonnasta vastaa 3 henkilöä ja kk-saksanseisojan jalostusneuvonnasta 3 henkilöä. Bretonien jalostusneuvonnasta vastaa 1 henkilö, münsterinseisojien sekä pitkäkarvaisen saksanseisojan jalostusneuvonnasta vastaa 1 henkilö ja muiden jäljelle jäävien rotujen jalostusneuvonnasta vastaa 1 henkilö. Pienempien, mutta Suomeen jo vakiintuneiden rotujen (pitkäkarvainen saksanseisoja, unkarinvizslat, korthalsingriffoni, bracco italiano, spinone, weimarinseisoja ja stabyhoun) pentuvälityksestä ja rotutietouden jakamisesta vastaa jalostustoimikunnan kullekin rodulle valitsema pentuvälittäjä. Saksanseisojakerhon jalostustoimikunta määrittelee jalostuksen tavoitteet ja seuraa rotujemme tilaa. Toimikunta ohjaa jalostuksen suunnittelua antamalla lausuntoja ja suosituksia jalostusyhdistelmistä sekä hoitaa pentuvälitystä. Toimikunta pitää yllä jalostusrekisteriä jalostukseen sopiviksi katsotuista koirista. Jalostustoimikunta on mukana järjestelemässä jokavuotista nuorten koirien ikäluokkakatselmusta Junkkaria, vuosikokouksen tai erikoisnäyttelyn yhteydessä järjestettäviä jalostusaiheisia luentopäiviä sekä vastaa joka toinen vuosi pidettävän jalostusuroskatselmuksen järjestelyistä.

4. Nykytilanne

Jalostustyö on edelleen usein liian ulkomuotopainotteista terveyden, luonteen ja ominaisuuksien sijasta. Jalostukseen vuosina 2006-2009 käytetyistä koirista vain yhden nartun ja kahden uroksen käyttöominaisuudet on testattu KAER-kokeessa. Käyttöominaisuuksien jalostaminen vaikuttaa myös koirien luonteeseen. Bracco italiano on monipuolinen metsästyskoira, ja näiden ominaisuuksien säilyttämiseksi mahdollisimman monen yksilön käyttöominaisuuksien testaaminen on tärkeää. Näyttelyissä palkittavien yksilöiden suhteen pitäisi ulkomuodon ja rotutyypillisyyden lisäksi huomioida erityisesti myös se, että koirat ovat rakenteellisesti terveitä ja soveltuvia alkuperäiseen käyttötarkoitukseensa. Koirat eivät saa olla luonteeltaan arkoja tai epäluuloisia. Terveys ja käyttöominaisuudet ovat jalostuksessa tärkeitä.

Taulukko 1. Braccokanta eri maissa.

	Koiria	Metsästyskäytössä	Käyttökokeissa	Erityisiä terveysongelmia
Italia	4 500	90 %	2 %	Mahalaukun kiertymä
Britannia	300	-	-	HD, mahalaukun kiertymä, kaihi ja muut silmäsairaudet ja luomen asento virheet, munuaissairaudet
Yhdysvallat	200	10,00%	-	-
Suomi	230	15,00%	5 %	iho-ongelmat
Alankomaat	300	15 %	10 %	Iho-ongelmat, munuaissairaudet
Ruotsi	140	10%	5 %	HD, iho ongelmat, autoimmuunisairaudet
Tanska	140	20-25%	2%	HD

Tiedot ovat arvioita ja perustuvat ko. maan kasvattajilta, rotujärjestöltä tai rotua harrastavilta yhdistyksiltä saatuihin tietoihin. Tietoihin on arvioitu viimeiset 4-5 vuotta.

HD = hip dysplasia, lonkanivelen dysplasia

Yllä oleva taulukko kuvaa bracco italianojen määrää ja rodunomaisen käytön astetta eri maissa. Huomattavaa on rodunomaisen käytön vähyyys muualla kuin Italiassa.

4.1 Populaation koko ja rakenne Suomessa

Taulukko2. Rekisteröinnit ja kannan kehitys Suomessa 2005-2009

	2009	2008	2007	2006	2005
Pennut (kotimaiset)	11	13	41	17	18
Tuonnit	1	5	2	2	2
Rekisteröinnit yht.	12	18	43	19	20
Pentueet	1	3	6	3	2
Pentuekoko	11,0	4,3	6,8	5,7	9,0
Kasvattajat	1	2	3	2	1
Jalostukseen käytetyt eri urokset					
- kaikki	1	3	4	3	2
- kotimaiset	1	1	1	1	2
- tuonnit		1	2	1	
- ulkomaiset		1	1	1	
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	7 v 11 kk	1 v 6 kk	1 v 3 kk	1 v 11 kk	1 v 5 kk

Jalostukseen käytetyt eri nartut					
- kaikki	1	3	6	3	2
- kotimaiset	1	3	4	3	1
- tuonnit			2		1
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	1 v 10 kk	2 v 8 kk	3 v 10 kk	4 v 3 kk	2 v 4 kk
Isoisät	2	6	9	5	4
Isoäidit	2	6	9	5	4
Sukusiitosprosentti	0,39%	0,57%	1,99%	2,86%	8,25%

Lähde: Kennelliiton Koiranet

Ensimmäinen bracco italiano tuotiin Suomeen 1993 Tanskasta. Rodun määrällinen kasvu Suomessa alkoi 1997, jolloin ensimmäinen pentue syntyi. Tämän jälkeen pentueita on rekisteröity 1-3 pentuetta vuodessa. Ensimmäinen bracco italiano palkittiin KAER-kokeessa vuonna 1997. Nykyään Suomessa on noin 230 braccoa italianoa. Vuosittain on rekisteröity keskimäärin noin 20 koiraa. Tuontikoirien määrää pyritään lisäämään geenipohjan laajentamiseksi (Taulukko3). Koiria on tuotu Italiasta, Englannista, Tanskasta, Ruotsista, Alankomaista, Belgiasta, Norjasta ja Venäjältä. Bracco italianoja on viety Yhdysvaltoihin, Alankomaihin, Belgiaan, Englantiin, Tanskaan, Norjaan, Saksaan, Latviaan ja Unkariin.

4.1.1 Tehollinen populaatio, koirien jalostuskäyttö ja geneettinen rakenne sekä sukusiitos

Eläinpopulaation eli kannan geneettistä rakennetta voidaan kuvata tehollisen populaatiokoon käsitteellä. Tehollinen populaatiokoko on sitä pienempi, mitä pienempää osaa rodun kannasta käytetään jalostukseen. Mitä pienempi tehollinen populaatiokoko, sitä nopeammin kannan geneettinen pohja pienenee ja sisäsiittoisuuden mukanaan tuomat riskit kasvavat. Tehollinen populaatio määrittää jalostuspohjan laajuuden ja sitä kautta sukusiitoskertoimen kasvunopeuden ja alleelihävikin populaatiossa. Siitoskoirien sukupuolijakauma vaikuttaa tähän lukuun, jonka minimissään tulisi olla noin 200 jalostuskoiraa. Taulukossa 2 on teoreettinen laskelma siitä, miten tehollinen populaatiokoko (N_e) muuttuu jalostuspäätösten kautta. Jos esim. käytetään ainoastaan 5 urosta ei auta vaikka narttuja olisi 100, tehollinen populaatiokoko on silti vain 19.

Tehollisen koon ollessa alle 50 populaatio on erittäin haavoittuvassa tilassa. Jalostukseen käytettyjen koirien pieni määrä tarkoittaa, että bracco italianon tehollinen populaatio on 24. Tehollinen populaatio on laskettu kaavalla $4 \cdot N_m \cdot N_f / (N_m + N_f)$, jossa N_m on jalostusurosten ja N_f jalostusnarttujen lukumäärä ja aikavälinä on yksi sukupolvi, eli 4 vuotta (kaava olettaa koirille tasaiset jälkeläismäärät). Kaava kuvaa kuitenkin ideaalipopulaatiota, eikä siten ole suoraan sovellettavissa määrällisesti pienelle rodulle. Pienessä ns. avoimessa populaatiossa, jossa uutta geenimateriaalia on tuontikoirien ja ulkomaisten jalostusurosten käytön kautta mahdollista saada koko ajan lisää, kuten bracco italianon kanta Suomessa, ei tehollisen populaatiokoon laskeminen ole mielekästä. Kantaa voidaan kuitenkin kuvailla muilla tavoin, kuten esimerkiksi millainen on jalostukseen käytettyjen koirien osuus kaikista lisääntymisikäisistä koirista ja lisääntymisikäisten koirien keskinäinen sukulaisuus. Bracco italianolle laskettu tehollinen populaatio lienee huomattavasti 24:ää pienempi käytettyjen koirien sukulaisuussuhteiden vuoksi.

Kaikki koirarodut ovat erittäin pieniä populaatioita eli kantoja ja niillä on rajallinen geneettinen pohja. Mitä laajempi geneettinen pohja on ja mitä monipuolisemmin rodun yksilöitä käytetään

jalostukseen, sitä hyväkuntoisempana rodun kannan voidaan odottaa säilyvän. Eli kannan tulisi sisältää mahdollisimman paljon toisilleen erisukuisia koiria ja näitä tulisi käyttää jalostukseen mahdollisimman monipuolisesti ja tasaisesti. Sukusiitoksen lisääntyessä geneettinen muuntelu vähenee, jolloin haitalliset, resessiiviset geenialleelit pääsevät yleistymään rodun kannassa, ja riski perinnöllisten vikojen ja sairauksien yleistymiselle kasvaa. Tehollisesta populaatiokoosta huolehtiminen kuuluu sekä uroksen- että nartunomistajille.

Jotta rodun geenipohja pysyisi mahdollisimman laajana, olisi jalostukseen käytettyjen koirien osuutta lisättävä. Toisaalta metsästyskäyttökoirarodulla jalostuskoirille asetettavista perusvaatimuksista (ks. Liite 1) ei ole syytä tinkiä (terveys: HD A tai B, käyttökoepalkinto KAER-kokeista, näyttelypalkinto väh. H). Lisäksi tulee ottaa huomioon myös jalostukseen käytettyjen koirien lähisukuisuus. Rodun geneettisen pohjan laajuuden turvaamiseksi ei riitä kotimaassa olevien koirien mahdollisimman laaja käyttö, vaan on kiinnitettävä huomiota myös siihen, mitä yhdistelmiä jalostukseen käytetään ja miten paljon yksittäistä koiraa käytetään jalostukseen. Yksittäisin koiran pentumäärä tulisi pitää kohtuullisena ja yhdistelmien uusimista tulisi välttää.

4.1.2. Jalostukseen käytetyt koirat ja yhdistelmät 2005-2009

Taulukko 3. Jalostukseen käytetyt urokset 2005-2009. Syntymävuosi suluissa.

2005		*Tilastointiaikana*				*Toisessa polvessa*		Yhteensä	
#	Uros	Pentueita	Pentuja	%-osuus	kumulat.%	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	HEINÄARON TOLLO BIANCO (2004)	1	11	61,11%	61%	1	7	1	11
2	HEINÄARON PREMIO DI NOBEL (2004)	1	7	38,89%	100%	0	0	1	7
2006		*Tilastointiaikana*				*Toisessa polvessa*		Yhteensä	
#	Uros	Pentueita	Pentuja	%-osuus	kumulat.%	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	ALONE DI GLORIA FROM MAGNIFICOS KIN (2004)	1	7	41,18%	41%	3	10	1	7
2	HEINÄARON IL CUCULO (2003)	1	5	29,41%	71%	2	14	2	6
3	TAIMAUT DELL'OLTREPO' (2004)	1	5	29,41%	100%	0	0	1	5
2007		*Tilastointiaikana*				*Toisessa polvessa*		Yhteensä	
#	Uros	Pentueita	Pentuja	%-osuus	kumulat.%	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	ENSEMBLE RIZZINI (2005)	3	16	39,02%	39%	0	0	3	16
2	INDIANO COMPATRIOTA DI BONFINI (2005)	1	9	21,95%	61%	1	11	1	9
3	HEINÄARON ALFA	1	8	19,51%	80%	0	0	1	8

	ROMEO (2006)								
4	IL CANNONE DI-ALA-D'ORO	1	8	19,51%	100%	0	0	1	8
2008		*Tilastointiaikana*				*Toisessa polvessa*		Yhteensä	
#	Uros	Pentueita	Pentuja	%-osuus	kumulat.%	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	GALANTUOMO DI CACCIOLA (2007)	1	7	53,85%	54%	0	0	1	7
2	CASTELLANO DI-ALA-D'ORO	1	5	38,46%	92%	0	0	1	5
3	HEINÄARON IL CUCULO (2003)	1	1	7,69%	100%	2	14	2	6
2009		*Tilastointiaikana*				*Toisessa polvessa*		Yhteensä	
#	Uros	Pentueita	Pentuja	%-osuus	kumulat.%	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	HEINÄARON COCCO DI MAMMA (2001)	1	11	100,00%	100%	3	7	2	15

Lähde: Kennelliiton Koiranet

Taulukko 4. Jalostukseen käytetyt nartut 2005-2009. Syntymävuosi suluissa.

2005		*Tilastointiaikana*				*Toisessa polvessa*		Yhteensä	
#	Narttu	Pentueita	Pentuja	%-osuus		Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	CASTELLA FIORATURA D'ARANCIO (2003)	1	11	61,11%		1	7	2	18
2	HEINÄARON LA CANZONE (2003)	1	7	38,89%		0	0	2	15
2006		*Tilastointiaikana*				*Toisessa polvessa*		Yhteensä	
#	Narttu	Pentueita	Pentuja	%-osuus		Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	HEINÄARON GIOIA DI NATALE (2002)	1	7	41,18%		3	10	1	7
2	GLEIZZ GABBIA D'ORO (1999)	1	5	29,41%		1	5	2	13
3	HEINÄARON LUCE DI NATALE (2002)	1	5	29,41%		2	14	1	5
2007		*Tilastointiaikana*				*Toisessa polvessa*		Yhteensä	
#	Narttu	Pentueita	Pentuja	%-osuus		Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	DELOR DE FERRABOUC MAGDA (2002)	1	9	21,95%		1	11	1	9
2	HEINÄARON LA CANZONE (2003)	1	8	19,51%		0	0	2	15
3	HEINÄARON LA FAVOLA (2003)	1	8	19,51%		0	0	1	8
4	HEINÄARON BIG MAMMA'S (2004)	1	8	19,51%		0	0	1	8
5	CASTELLA FIORATURA D'ARANCIO (2003)	1	7	17,07%		1	7	2	18
6	HEINÄARON IL CIGNO (2003)	1	1	2,44%		0	0	1	1
2008		*Tilastointiaikana*				*Toisessa polvessa*		Yhteensä	
#	Narttu	Pentueita	Pentuja	%-osuus		Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	HEINÄARON COLLI DI PARMA (2006)	1	7	53,85%		0	0	2	14
2	LOGPOINT ALZIRA (2004)	1	5	38,46%		0	0	1	5
3	HEINÄARON FIAT BARCHETTA (2006)	1	1	7,69%		0	0	1	1

2009		*Tilastointiaikana*			*Toisessa polvessa*		Yhteensä	
#	Narttu	Pentueita	Pentuja	%-osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	HEINÄARON RICOTTA (2007)	1	11	100,00%			1	11

Lähde: Kennelliiton KoiraNet

Taulukosta ilmenee, että kaikkien narttujen jälkeläismäärät ovat kohtuuden rajoissa rodun kokonaisuudessa huomioon ottaen. Jalostukseen on vuosina 2006-2009 käytetty 11 urosta ja 13 narttua (Taulukot 3 ja 4). Jalostuksessa on geneettisen pohjan vuoksi huomioitava yksittäisten koirien lisäksi myös linjat, joista useampia koiria on käytetty jalostukseen. Pentueita on vuosina 2006-2009 ollut 14. Jalostukseen on käytetty samoista isä- tai emälinjasta useampia koiria tai sisaruksia, minkä vuoksi yksittäisten koirien liikakäytön lisäksi on tulevaisuudessa huomioitava myös sukulinjojen liikakäyttö. Positiivista on kuitenkin se, että yksittäisten koirien pentumäärät ovat pääsääntöisesti pysyneet kohtuullisina ja että ulkomaisia- ja tuontikoiria on käytetty ennakkoluulottomasti. Kannan keskinäisen sukusiitosasteen nousun ehkäisemiseksi ulkomaisten koirien jalostuskäyttöä on suositettava jatkossakin. Ulkomaisia koiria käytettäessä on kuitenkin muistettava, ettei niiden suvusta välttämättä ole saatavilla kattavasti dokumentoitua terveystietoa.

Taulukko 6. Käytetyt yhdistelmät vuosina 2006-2009 ja niiden jälkeläisnäytöt

Isä	Emä	Pentueita	Pentuja	Lonkka-kuvattuja	Näyttelyssä esitetyt jälkeläisiä	KAER-ko-keessa esitetyt jälkeläisiä
Alone di Gloria from Magnificos Kingdom	Heinäaron Gioia di Natale	1	7	4	5	2
Heinäaron il Cuculo	Heinäaron Luce di Natale	1	5	1	2	
Taimaut Dell'Oltrepo'	Gleizz Gabbia D'oro	1	5	-	5	-
Ensemble Rizzini	Castella Fioratura d'Arancio	1	7	2	5	1
Ensemble Rizzini	Heinäaron la Ganzone	1	8	1	2	-
Indiano Compatriota di Bonfini	Delor de Ferrabouc Magda	1	9	4	4	1
Ensemble Rizzini	Heinäaron il Cigno	1	1	-	-	-
Il Cannone di ala Doro	Heinäaron la Favola	1	8	1	4	1
Heinäaron Alfa Romeo	Heinäaron Big Mammass	1	8	3	3	3
Heinäaron Il Cuculo	Heinäaron Fiat Barchetta	1	1	-	-	-
Castellanno di Ala Doro	Logpoint Alzira	1	5	-	2	-
Galantuomo di Cacciola	Heinäaron Colli di Parma	1	7	-	3	-
Heinäaron Cocco di Mamma	Heinäaron Riccotta	1	11	-	-	-

Taulukko perustuu Kennelliiton KoiraNetiin vuoden 2009 loppuun mennessä merkittyihin tuloksiin.

Rodun terveyden ja elinvoimaisuuden kannalta on tärkeää, että geneettinen pohja on mahdollisimman laaja. Tämä tarkoittaa sitä, että mahdollisimman moni jalostuskelpoinen yksilö tulisi käyttää jalostukseen. Samoin kannan tulisi koostua mahdollisimman paljon koirista, jotka eivät ole sukua keskenään. Tulevaisuudessa täytyy huomioida käytettyjen koirien jälkeläisten jalostuskäyttö ja sitä kautta mahdollinen kannan keskinäinen sukusiitosasteen nousu. Sukusiitosasteen kasvaessa geneettinen muuntelu vähenee ja haitalliset, resessiivisesti periytyvät geenialleelit pääsevät yleistymään. Tämä lisää perinnöllisten vikojen ja sairauksien riskiä.

4.2 Luonne ja käyttöominaisuudet

4.2.1 Luonne

Seisojan luonneominaisuuksien ensimmäinen ja tärkein lähtökohta on, ettei ole hyvää metsästyskoiraa ilman hyvää luonnetta. Tavoiteltavan luonteen profiili on rodunomaisen käyttötarkoituksen mukainen.

Luonneominaisuuksien kohdalla tavoitellaan rodunomaisten erityispiirteiden säilyttämistä. Tämä ei saa olla ristiriidassa KAER-kokeiden mukaiselle metsästykselle. Seisojan luonteen tulee olla sosiaalinen, koulutuskelpoinen, yhteistyöhaluinen ja yhteiskuntakelpoinen.

Bracco italianon tulee olla luonteeltaan tasapainoinen, rauhallinen, luoksepäästävä, hyväntahtoinen ja helppo ohjata. Kaikenlainen arkuus, ylikiihkeys, hermostuneisuus ja aiheeton aggressiivisuus ovat vakavia virheitä. Myös eriasteinen paukkupelko on vakava virhe. Bracco italianon tulee olla ihmisiä kohtaan ystävällinen ja avoin. Riistatilanteissa koiran tulee pysyä rauhallisena. Kaikkia näistä poikkeavia ominaisuuksia on pidettävä virheinä, erityisesti silloin, kun ne haittaavat metsästyksellistä käyttöä.

Jalostuksen vastuuhenkilöt seuraavat kokeissa, testeissä ja näyttelyissä rodun esille tulleita ominaisuuksia ja käyttäytymistä tiedottaen niistä kasvattajia ja harrastajia.

Vaikka bracco italiano on luonteeltaan erittäin miellyttävä ja sosiaalinen, se on erittäin puuhakas ja energinen ja tarvitsee paljon toimintaa. Pelkäksi oleskelijaksi siitä ei ole. Suomen kannassa on joitakin luonteeltaan varautuneita yksilöitä.

4.2.2 Käyttöominaisuudet

Bracco italiano kuuluu FCI:n ryhmään 7 ja on seisova lintukoira. Bracco italiano on metsästyskoirana riistaintoinen, kestävä, yhteistyöhaluinen ja monipuoliseen metsästykseseen soveltuva lintukoira, joka pystyy hakemaan hyvin riistaa avoimessa maastossa ja on parhaimmillaan peitteisessä risukossa ja metsässä. Tarkkavainuisena se on erinomainen linnun löytäjä ja luontainen noutaja.

Bracco italiano hakee riistaa pääosin ravaamalla, mikä erottaa sen valtaosasta muita mannermaisia seisojia. Jos maasto vaatii, koira voi riistaintoisena vaihtaa myös laukalle, minkä lisäksi se saattaa laukata palatessaan jo kertaalleen haetulta alueelta. Bracco italianon ravi on voimakasta, eloisaa ja maataavoittavaa. Toiseen italialaiseen ravaavaan seisijaan, spinoneen, verrattuna bracco italianon liikkeet, etenkin takaliikkeet, ovat ilmeisempiä ja näyttävämpiä. Bracco italianon haku on yläpäistä, ja haussa koira hyödyntää tuulen lisäksi erinomaista hajuaistiaan riistan löytämiseksi.

Bracco italiano on omimmillaan vaikeissa ja ryteikköisissä maastoissa, missä sen huolellinen haku ja hyvä hajuaisti pääsevät oikeuksiinsa, mutta koira osaa mukauttaa hakuetaisytyensä ja liikkumisensa haettavan maaston ja tuuliolosuhteiden mukaan. Hakua rytmittää säännöllisesti puolelta toiselle heiluva häntä. Riistaa kohdatessa bracco italianolle on tyypillistä pitkä lähestyminen. Koira merkkää riistaa kaukaa ja lähestyy riistaa varovasti karkottamatta sitä. Jos kyseessä on jälki, koira purkaa itse nopeasti tilanteen ja jatkaa hakua. Jos haju taas johtaa riistalle, koira pysähtyy vakaaseen seisontaan. Mikäli lintu pyrkii juoksemaan alta, koira seuraa sitä tuulen alapuolelta, kunnes saa sen seisontaan.

Bracco italiano noutaa mielellään niin maasta kuin vedestä. Mukautuvan luonteensa vuoksi bracco italiano on usein helppo kouluttaa, ja se pitää hyvin yhteyttä ohjaajaansa.

Rodun kotimaassa, Italiassa, bracco italiano on etupäässä käyttökoirana. Italian ulkopuolella rotu on pääasiassa näyttelykoira, mikä on enenevässä määrin suunta myös muissa Euroopan maissa.

Bracco italianon rodunomaisia käyttöominaisuuksia mitataan kanakoirien erikoiskokeella (KAER). Suomessa bracco italianot osallistuvat KAER-kokeisiin ja kilpailevat samoilla säännöillä muiden mannermaisten kanakoirien kanssa

4.2.3 Kanakoirien erikoiskokeet

Kanakoirien erikoiskokeet ovat metsästyskokeita, joiden tarkoituksena on saada tietoja koirien metsästysominaisuuksista kanakoirien jalostusta varten ja edistää koirien metsästyskäyttöä. Kokeissa kokeillaan koirien haku riistan löytämiseksi ja riistatyö maastossa olevalla villillä riistaeläimellä. Lisäksi kokeillaan koeluokista riippuen nouto, tiedotus, vesityö ja jälkityö. Lisäksi huomiota kiinnitetään koiran luonteeseen sekä toimintaan sen kohdatessa petoeläimiä.

Koeluokkia on kolme:

nuorten luokkaan saa osallistua koira, joka on täyttänyt 9 kk ja enintään 24 kk, eikä ole kilpaillut muissa luokissa

avoimeen luokkaan saa osallistua koira, joka ei ole oikeutettu osallistumaan voittajaluokkaan
voittajaluokkaan osallistuu koira, joka on saanut 1. palkinnon avoimessa luokassa

Palkitsemisperusteet

Kaikissa luokissa käytetään laatuarvostelua ja annetaan niin monta ensimmäistä, toista ja kolmatta palkintoa kuin koirien saamat pistemäärät edellyttävät.

Palkintosijojen vähimmäispistemäärät kaikissa luokissa ovat samat:

- ensimmäinen palkinto, vähintään 80 pistettä, maksimipisteet 100 pistettä.
- toinen palkinto, vähintään 60 pistettä, voittajaluokassa 70 pistettä.
- kolmas palkinto, vähintään 40 pistettä, voittajaluokassa 60 pistettä.

Tullakseen palkituksi nuorten luokassa koiran on saatava hyväksytty arvosana hausta ja riistatyöstä. Tullakseen palkituksi avoimen luokan ensimmäisellä palkinnolla koiran on saatava hyväksytty arvosana jokaisesta osasuorituksesta.

Tullakseen palkituksi voittajaluokassa koiran on saatava hyväksytty arvosana jokaisesta osasuorituksesta. Lisäksi ensimmäisen palkintosijan edellytyksenä on riistatyön arvosanan oltava vähintään 2.

Koirien arvostelu

Eri rotuihin kuuluvat koirat arvostellaan samojen perusteiden mukaan ottaen huomioon rotukohtaiset eroavat ominaisuudet (esim. spinone ja bracco italiano saavat hakea muista poiketen ravaamalla).

Nuortenluokassa kiinnitetään eniten huomiota koiran synnynnäisistä taipumuksista johtuvaan suorituskykyyn.

Koirien arvostelussa huomioidaan: haku, riistatyö, nouto, vesityö, jälkityö, tiedottaminen ja petoeläin-työskentely.

Koirakohtaisessa pöytäkirjassa tuomari arvioi **hausta**: juoksuvauhdin, päänasennon, tuulenkäytön, maastonpeittävyuden, laajuuden, hakukuvion, yhteistyön, puurtamisen ja metsästyshalun.

Riistatyö tapahtumasta arvioidaan:

seisontaherkkyys, seisonnan kiinteys, seisonnan kesto, eteneminen, paikallistaminen ja käyttäytyminen riistan karkottuessa.

Noutosuorituksessa arvioidaan:

noutohalukkuus, kantaminen, pureskelu, luovutus ja käyttäytyminen riistan pudotessa.

Tiedotusta arvioitaessa kiinnitetään huomiota:

seisonnasta irtoamiseen, irtoamisaika huomioidaan, ilmentäminen ja yhteydenpito palatessa linnulle.

Lisäksi kirjataan riistakosketukset, seisontojen ja niistä saatujen riistatöiden lukumäärä, tuloksettomat seisonnat, törmäykset, väliinjätöt ja karkotukset.

Merkitään myös ylös, onko riistaa pudotettu ja onko riistana ollut peltokanalintuja/metsäkanalintuja. Lisäksi kirjataan, jos koiran **luonteessa** on huomauttamista esim. se on vihainen muille koirille tai ihmisille, hätyyttää kotieläimiä tai poroja tai on paukkuarka. Koirien koetulokset tallennetaan Saksanseisojakerhon tietokantaan, josta jalostusneuvojat saavat tärkeää tietoa koirien käyttöominaisuuksista jalostusta varten. Suomalaisten bracco italianojen käyttöominaisuuksista on valitettavan vähän tietoa, sillä vain noin 10 prosenttia on osallistunut KAER-kokeeseen. Kokeessa on palkittu 5 koiraa.

Taulukko 7. Koekäynnit 2006-2009

	2009	2008	2007	2006
Koekäyntejä	10	16	7	3
Tuloksia	3	2	2	0
Palkittuja koiria	2	2	1	0

4.3 Terveys

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet

Bracco italianolla on voimassa PEVISAn lonkkakuvauspakko ilman raja-arvoa. Vähimmäisikä kuvaushetkellä on 12 kuukautta. Jalostukseen tulee käyttää ensisijaisesti A- ja B-lonkkaisia koiria. C-lonkkaisen koiran tulisi olla erinomainen rotunsa edustaja, ja silloin jalostukseen käytettävän

toisen yksilön tulisi olla terve. PEVISA-tutkimuksista saadaan arvokasta tilastotietoa ja mahdollisuus suorittaa jälkeläisten ja sisarusten terveyden arviointia.

Taulukko 8. Bracco italianon PEVISA-ohjelma

Voimaan-tulovuosi	Vastustettava sairaus	Vaadittavat toimenpiteet	Raja-arvot ja muut rekisteröintirajoitukset
2001	Lonkkaniveldysplasia	Lonkkakuvauspakko	Ilman raja-arvoa
2004	Lonkkaniveldysplasia	Lonkkakuvauspakko	Ilman raja-arvoa
2007	Lonkkaniveldysplasia	Lonkkakuvauspakko	Ilman raja-arvoa
2011	Lonkkaniveldysplasia	Lonkkakuvauspakko	Ilman raja-arvoa

Lonkkanivelen kasvuhäiriö eli ”lonkkavika”, (engl. hip dysplasia, HD) on koirien yleisin luuston/nivelten kasvuhäiriö. Se voidaan määritellä perinnölliseksi lonkkanivelen löysyydeksi. Lonkat ovat syntymähetkellä makroskooppisesti normaalit, mutta muutokset alkavat jo pennun ensimmäisten elinviikkojen aikana. Löysyys johtaa reisiluun pään ja lonkkamaljan riittämättömään kontaktiin. Alueelle kohdistuu epänormaalin suuri paine, joka on sitä suurempi mitä pienempi kontaktialue on. Tämä voi johtaa mikromurtumiin ja lonkkamaljan mataloitumiseen. Noin vuoden iässä lantion luutumisen on täydellistä ja lonkkaniveletkin stabiloituvat. Yleensä kipukin helpottaa tässä iässä.

Lonkkanivelen kasvuhäiriö johtaa yleensä nivelrikkoon. Nivelrikon kehittymisen aikatauluun ja tyyppiin vaikuttavat rotukohtaiset ja yksilölliset erot. Lonkkanivelen kasvuhäiriön perimmäistä syytä ei tiedetä, mutta se periytyy tämänhetkisen tutkimustiedon perusteella kvantitatiivisesti eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä. Näistä osa on ns. suurivaikutteisia geenejä (engl. major gene). Periytymisaste vaihtelee eri tutkimuksissa välillä 0,1–0,6. Ympäristöllä on vaikutusta kasvuhäiriön ilmaisuun. Useissa tutkimuksissa on todettu runsaan ravinnonsaannin olevan yhteydessä lonkkavikaan. Ruokinta ei aiheuta dysplasiaa, mutta se tuo vian esiin geneettisesti alttiilla koirilla. Tämä pätee myös toisin päin, optimaalisella ruokinnalla lonkkanivelen kasvuhäiriö ei tule näkyviin tai on lievempää. Myös liian raju liikunta kasvuaikana voi pahentaa muutoksia.

Lonkkanivelen kasvuhäiriötä tavataan lähes kaikilla roduilla, mutta yleisintä se on suurilla ja jättiroduilla. Oireet voidaan huomata pentuna 3-12 kuukauden iässä, jolloin kipu johtuu löysyyden aiheuttamasta nivelkapselin tulehduksesta tai luukalvon hermojen jännityksestä ja repeämisestä. Oireet voivat vähentyä selvästi tai loppua kokonaan jopa useiksi vuosiksi, kun nivelen ympärille muodostuva sidekudos vähentää nivelen löysyyttä. Toinen oireilevien koirien ryhmä on aikuiset koirat, joiden oireiden syynä on nivelrikko. Nuorilla koirilla oireina voivat olla takajalkojen ontuminen, ”pupuhyppele”, ylösnousuvaikeudet levon jälkeen, liikkumishaluttomuus ja nakshteleva ääni kävellessä. Oireet voivat alkaa äkillisesti ja omistaja voi liittää ne johonkin tapaturmaan. Vanhemmilla nivelrikkoisilla koirilla oireet voivat olla epämääräisiä. Oireilu laitetaan usein vanhenemisen piikkiin. Tyypillisiä oireita ovat takajalkojen ontuminen ja jäykkyys liikkeessä. Lonkkavikainen koira yrittää viedä painoa pois takaosalta, mikä ilmenee kävellessä selkälänjan aaltoiluna ja lantion kiertymisinä. Tämä johtaa myös takaosan lihaskatoon ja etupään lihasten voimistumiseen.

Lonkkavian vastustamisohjelma perustuu useimmilla roduilla röntgenkuvin sairaiksi todettujen yksilöiden karsimiseen jalostuksesta. Lonkkanivelen kasvuhäiriön periytyvyys on kohtuullinen. Ilmiasuunkin perustuvan jalostusvalinnan pitäisi johtaa tuloksiin, jos valinta on systemaattista.

Jalostusarvoindeksien (BLUP-indeksit) avulla valinta on tehokkaampaa. Indeksissä otetaan huomioon koiran kaikkien tutkittujen sukulaisten taso ja poistetaan röntgentuloksiin vaikuttavien ympäristötekijöiden vaikutusta. Jalostusindeksejä lasketaan jo useille roduille sekä lonkka- että kyynärnivelistä. Indeksien laskemisen edellytyksenä on riittävä määrä kuvattuja koiria.

Suomen kennelliiton arviointiasteikolla virallisten lonkkakuvien (rtg) arvioinnissa aste A on täysin terve, B tarkoittaa lievää löysyyttä, mutta on kuitenkin vielä terveeksi luokiteltavissa, C-asteessa on lieviä muutoksia lonkkanivelissä, mutta tämä ei yleensä rajoita metsästyskäyttöä, ellei johda nivelriikon kehittymiseen. D- ja E-asteessa nivelrikkomuutoksia nähdään jo röntgenkuvassa ja ne aiheuttavat varsinkin iän lisääntyessä. Saksanseisojilla suositellaan ainoastaan lonkistaan terveiden koirien käyttöä jalostukseen niin, että kahta B-lonkkaistakaan ei yhdistettäisi.

Tällä hetkellä Suomen bracco italiano-kannasta on lonkkakuvattu noin 39 prosenttia. A- ja B-lonkkaisia on yhteensä 81 prosenttia, C- ja D-lonkkaisia 18 prosenttia (Taulukko 9). On suositeltavaa odottaa jalostukseen käytettyjen koirien jälkeläisnäyttöä ennen useampaa pennuttamista.

Taulukko 9. Lonkkaniveltilasto 2005-2009

Vuosi	Syntyneitä	A	B	C	D	E	Yhteensä
2005	22	5	1	1	0	0	7
2006	17	3	2	0	0	0	5
2007	45	9	2	3	0	0	14
2008	14	0	0	0	0	0	0
2009	18	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	116	17	5	4	0	0	26

Lähde: Kennelliiton KoiraNet

PEVISAn edellyttämän lonkkakuvausten lisäksi koiria on kiitettävästi alettu tutkia myös kyynärnivelen osalta. Rodun lonkkavikaprosentti on vain 27 prosenttia, ja tulos kyynärpäitten osalta on myös kiitettävä (taulukko 10)

Taulukko 10. Kyynärniveltilasto 2005-2009

Vuosi	Syntyneitä	0	1	2	3	Yhteensä
2005	22	5	1	0	0	6
2006	17	4	0	0	0	4
2007	45	10	3	0	0	13
2008	14	0	0	0	0	0
2009	18	0	0	0	0	0
Yhteensä	116	19	4	0	0	23

4.3.2 Muut Suomessa rodulla todetut sairaudet

Suomen pienessä populaatiossa esiintyy mm. seuraavia perinnöllisiä sairauksia, jotka vaikuttavat koiran arkielämään ja sekä työ- että näyttelykäyttöön: silmäluomen asentovirheet (entropium ja ektropium), määrittelemätön munuaissairaus (johon on kuollut useampi yksilö), hännän pään rikkoutuminen ja allergiat (ruoka-aineallergiat ja atopia). Tiedot perustuvat koiranomistajien ja kasvattajien ilmoituksiin.

Entropium ja ektropium

Silmäluomien asentovirheet (entropium ja ektropium) ovat vahvasti perinnöllisiä. Kyse on oireista, jotka ilmenevät tietyn tyyppisten rakenneongelmien yhteydessä: pään alueella paljon nahkaa, silmät pienet ja/tai sisään painuneet. Entropium ja ektropium periytyvät siis välillisesti tietyn tyyppisen rakenteen periytymisen myötä, jolloin todennäköisesti vaikuttamassa on useampi geeni. Esiintyvät myös vaikeudeltaan eri asteisina, aina oireet eivät ole yhtä vakavia. Entropium tarkoittaa sisäkierteisyyttä, eli silmäluomi on kiertynyt sisään päin, jolloin silmäripset hankaavat sarveiskalvoa ja aiheuttavat vaurioita. Entropium esiintyy silmäluomien ulkokulmassa tai ulkokulmassa ja alaluomessa. Se on lievemmissä tapauksissa usein vaikeasti havaittavissa. Ektropiumissa silmäluomi avautuu liikaa, jolloin se kerää roskia ja on tulehdusriski. Silmäluomien kierteisyyttä voidaan korjata leikkauksella.

Allergisuus

Nk. yliherkkyyteen/allergisuuteen taipuvaisen koiran immuunijärjestelmä toimii ”liian tehokkaasti”, eli elimistö puolustautuu sinänsä harmittomia aineita vastaan. Yliherkkyyttä/allergisuutta on monen asteista ja sitä voi ilmetä koiralla erilaisina oireina tai oireyhdistelminä, mm. iholla (kutina, punotus), silmissä (vuotaminen, kutina, punotus, tulehtuneisuus), korvissa (kutina, liialliset korvaneritteet, jatkuvat korvatulehdukset), ruoansulatuskanavassa (ripuli) tai hengitysteiden ärtynä.

Atopia on geneettisestä taipumuksesta aiheutuva tulehduksellinen ja kutiseva allerginen ihosairaus, jonka synnylle on perimän lisäksi olemassa useita altistavia tekijöitä, kuten koiran elinympäristö ja olosuhteet. Atopia on elinikäinen vaiva, joka on kontrolloitavissa, muttei parannettavissa. Ruoka-aineallergia on koiralla atopiaa huomattavasti harvinaisempaa. Vain 10 % iho-oireisista koirista kärsii ruoka-aineallergiasta, jolloin koiralla on yleensä myös ruoansulatuskanavan oireita (ilmavaivat, ripuli). Atooppista tai allergista koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Atopia on tyyppillisesti nuoren aikuisen koiran sairaus ja oireet alkavat suurimmalla osalla atoopikoista 6 kk–3 vuoden iässä. Allerginen nuha, astma ja silmän sidekalvontulehdus ovat koiralla harvinaisia. Koira reagoi ihollaan, ja atopia onkin koiran yleisin ihosairaus. Atopiaan liittyvien toistuvien ihon bakteeri- ja hiivatulehdusten esiintymisestä on päätelty, että atoopikkokoirilla olisi puutteellisesti toimiva soluvälitteinen immuunivaste. Atopialle tyyppistä on, että oireet helpottuvat ja pahenevat kausittaisesti ainakin sairauden alkuvaiheessa. Jos oireet ovat heti alkuun jatkuvia, voidaan hyvällä syyllä epäillä ruoka-aineallergiaa aiheuttajaksi.

Atooppinen iho kutisee, minkä seurauksena koira raapii ihonsa rikki. Turkki on hilseilevä ja huonokuntoinen sekä ohut tai jopa paikoin kalju. Niiltä alueilta, joissa kutina on voimakkainta, iho paksunee jatkuvan raapimisen ja kalvamisen seurauksena sekä tummuu. Muutokset paikallistuvat naamaan (huulet ja silmien ympärys), korviin, tassuihin, jalkoihin, leukaan ja vatsan alle (kainalot ja nivuset). Joillakin koirilla jatkuva kutina aiheuttaa myös käyttäytymisen muutoksia, esim. ärtynä. Toistuvat korvatulehdukset ovat eräs tavallisimmista atoopikon iho-oireista.

Koiran kutinan syy on selvitettävä huolellisesti. Jos muuta selittävää syytä ei löydy ja koiralla on atopidiagnoosin tekemiseen oikeuttavat oireet, koiralle tehdään joko ihotesti tai allergiavasta-aineita etsitään verestä. Koiran atopian hoitoon käytetään monia eri hoitomuotoja. Kaikkein tärkein on allergeenialtistuksen vähentäminen esim. toistuvien pesujen ja ympäristön saneerauksen avulla. Jollei näiden toimenpiteiden ja sekundaaristen bakteeri – ja hiivatulehdusten hallinnalla päästä riittävään lopputulokseen, voidaan allergiatestin tulosten perusteella aloittaa siedätyshoito ja/tai

lääkehoito.

Kyynärnivelen dysplasia

Kyynärnivelen rakenteellisesti monimutkainen. Se koostuu olka-, kyynär- ja varttinäluusta. Olkavarren alaosa jakautuu kahdeksi haaraksi, joiden väliin työntyy kyynärluun lisäke. Se lukitsee nivelen raajan ollessa suorana. Varttinäluu muodostaa nivelen perustan, kyynärluu sen suojaavan takaseinämän. Tutkimusten mukaan kasvuajan häiriöt ja niistä johtuvat raajan asennon muutokset muuttavat helposti kyynärnivelen rakennetta. Rakennevirheellinen nivel kuluu helposti, seurauksena on nivelrikko.

Kun kasvavien luiden kasvu- ja nivelrusto ei luudu normaalisti vaan jää normaalia paksummaksi, luiden pituuskasvu hidastuu ja nivelpinnat rikkoutuvat. Tämä aiheuttaa helposti paksuuntuneen rustopalan irtoamisen. Näin syntyneitä luutumishäiriötä kutsutaan nimellä OD (osteokondritis dissecans). OD voi esiintyä myös muissa nivelissä kuin kyynärnivelleessä, esimerkiksi olka- tai kinnernivelleessä. Taipumus OD:hen on perinnöllinen, mutta sitä voidaan edesauttaa väärällä ruokinnalla ja mekaanisilla tekijöillä eli pitkäaikaisella tai äkillisellä liikaräsitelyllä. OD-muutokset aiheuttavat ontumista mutta eivät kuitenkaan kaikilla koirilla.

Kyynärnivelen dysplasiaksi luokitellaan myös kyynärpään sakaran irtautuminen ja kyynärnivelen/olkavarren sulkijalisäkkeen irtoaminen tai rapautuminen Kuormituksesta ja/tai ravitsemuksesta johtuen voi luun/rustosauman ravitseminen häiriintyä eikä luutumista tapahdu. Nivel ei siinä kohdassa kestä normaalia kuormitusrasitusta vaan kyynärpään sakara voi irrota. Varttinäluun ja kyynärluun epäsuhtainen pituuskasvu on myös vauriotyyppi, josta seurauksena voi olla kyynärpään sakaran irtoaminen, joka johtuu epäsuhtaisen pituuskasvun nivelpäähän aiheuttamasta ylimääräisestä paineesta, joka siirtyy eteenpäin rasittamaan kyynärpään sakaraa. Tällöin sakara voi lohjeta tai irrota. Kyynärnivelen/olkavarren sulkijalisäkkeen irtoaminen tai rapautuminen johtuu myös häiriöstä luunmuodostuksessa tai irtopaloista kyynärpään alueella.

Virallisen tutkimuksen tuloksena kyynärnivelen dysplasia jaotellaan muutosten mukaan kolmeen asteeseen (1-3), kun taas terve normaali kyynärpää saa tutkimustuloksen nolla (0). Kaikki nivelrikkomuutokset kyynärnivelleissä eivät ole perinnöllisiä, iäkkäämmillä, ikänsä harrastuskäytössä olevilla koirilla voi tulla muutoksia niveliin kulumisen vuoksi.

Mahalaukunkiertymä

Mahalaukku kiertyy itsensä ympäri sulkien sen sisällön etenemisen suolistoon sekä estäen koiran oksentamisen. Ongelma on tyyppinen koirilla, joilla on syvä rintakehä. Rakenteen lisäksi altistavia tekijöitä ovat perinnöllisyys (mahalaukun kiertymä/laajentuma sisaruksilla/vanhemmilla) aikaisempi mahalaukun kiertymä/laajentuma ja korotettu ruokakuppi. Mahalaukunkiertymä vaatii välitöntä eläinlääkärin hoitoa.

Tietoa rodun terveydestä kerätään terveystietokyselyillä. Kasvattajia sekä koirien omistajia on pyydetty/kehotettu täyttämään terveystietokysely. Valitettavasti kyselyitä on toimitettu vain muutamia. Geneettisesti pienessä populaatiossa on tärkeää, että jalostukseen käytetään ainoastaan yksilöitä, jotka ovat tietävästi vapaita perinnöllisistä sairauksista ja vioista, sekä polveutuvat riittävän terveistä suvuista. Mikäli todetaan, että jokin yksilö on aikaisemmissa jälkeläisissään perinyt poikkeuksellisen runsaasti jotain sairautta tai vikaa, tulee tällainen koira poistaa viipymättä jalostuksesta ja kenties jo tulossa olevat pentueet rekisteröidä EJ-rekisteriin. On toivottavaa, että koirien jälkeläisistä on jälkeläisnäyttöä ennen useampia pennutuksia. Jälkeläisnäyttö kattaa terveyden, käyttöominaisuudet ja ulkomuodon.

4.3.2.1 Rodulla Italiassa todetut sairaudet

Italiassa rodun haasteena on nostaa lonkka- ja kyynärkuvattujen koirien määrää. Kuvattujen koirien määrä on niin pieni, että siitä ei voi vetää varmoja tilastollisia johtopäätöksiä, mutta arvion mukaan lonkkanivelen dysplasiaa esiintyy, mutta tilannetta ei pidetä vakavana. Kyynärnivelen dysplasian arvioidaan olevan vakavampi ongelma. Artropatiaa esiintyy etenkin vanhemmilla koirilla, mutta osteokondriittia on todettu myös suhteellisen nuorilla koirilla. Paikallisen ajattelutavan mukaan käyttökoiralla kuitenkin metsästyskäyttö karsii heikommat yksilöt jalostuskäytöstä, minkä vuoksi kuvausasteen nostaminen on haastavaa.

Kohtuullisen yleisenä vaivana bracco italianolla mainittiin mahalaukun kiertymä. Kahden koiran on ilmoitettu sairastuneen megaesofagukseen (ruokatorven laajentuma). Sairautta pidetään yleisempänä, kuin mitä pieni ilmoitettujen tapausten määrä antaa ymmärtää. Sairaudella on perinnöllinen tausta. Lisäksi ongelmia ovat entropium ja ektropium, joista ensimmäinen on yleisempi ja jotka esiintyvät lähes aina molemmissa silmissä.

Iho-ongelmista mainittiin malassezia pachydermatis -sienen aiheuttamat vauriot. Malassezia pachydermatis -oireet ovat koirilla suhteellisen yleisiä, ja niitä esiintyy tyypillisesti silmissä, korvissa, kainaloissa, vatsassa ja varpaiden välissä. Lisäksi on todettu paikallisia bakteerin aiheuttamia ihotulehduksia (lähes aina stafylo- ja streptokokki). Demodikoosia eli sikaripunkkia nykyisin harvemmin, ja sitä näkee useammin paikallisena (esim. pää, kaula), minkä lisäksi on todettu joitain tapauksia autoimmuunista dermatosia. Ihotulehduksia on havaittu myös Suomessa. Iho-ongelmissa geneettinen herkkyys on otettava huomioon, eikä allergista tai atooppista koiraa saa käyttää jalostukseen.

Sikaripunkki

Sikaripunkki on sikarinmuotoinen hämähäkkieläin, jonka raajat ovat surkastuneet. Punkit oleilevat ihon karvafollikkeleissa ja talirauhasissa muutaman millimetrin syvyydessä. Sikaripunkin katsotaan kuuluvan ihon normaalieliöstöön, eikä sikaripunkki selviäkään isäntäeläimensä ulkopuolella kovin kauaa. Tartuntareittinä on suora kontakti imettävästä emästä pentuihin. Sairaus puhkeaa jos on koiralla altistavia tekijöitä kuten nuoruus, ohut karva, heikentynyt yleiskunto tai immuunivaje. Sairautta ei lueta perinnölliseksi, mutta immuunivaje voi olla myös perinnöllistä.

Paikallinen demodikoosi

Paikallista demodikoosia esiintyy etenkin pään ja etujalkojen alueella. Iholla on tällöin muutaman sentin kokoisia ohutkarvaisia tai karvattomia, hilseileviä ja usein myös punoittavia laikkuja. Iho on usein tummentunut ja koholla. Paikallinen demodikoosi ei ole vaarallinen eikä yleensä vaadi hoitoa.

Yleistynyt demodikoosi

Yleistyneen demodikoosin oireet ovat aluksi samanlaiset kuin paikallisen muodonkin, mutta ne leviävät alueellisesti ja pahenevat. Usein ihovaurioiden kohtiin pesiytyy bakteereja, jotka aiheuttavat sekundaarisen tulehduksen. Yleistynyt muoto saattaa aiheuttaa myös kivuliasta tassujen ihon tulehtumista. Yleistyneen muodon taustalla on usein jokin systeemisairaus, esim. sokeritauti. Eläinlääkäri varmistaa demodikoosidiagnoosin ottamalla raapenäytteen, josta epätavallisen suuri punkkimäärä voidaan havaita. Yleistyneen demodikoosin puhkeaminen edellyttää, että immuunijärjestelmä on häiriintynyt, ja tätä häiriötä pidetään perinnöllisenä. Tällaista koiraa ei myöskään saa käyttää jalostukseen. Kantoaikaan ja imetykseen liittyvä stressi voi helposti saada aikaan demodikoosin oireiden alkamisen uudelleen. Yleistynyt demodikoosi täytyy hoitaa

lääkkeillä, karvanajemisella ja pesuhoidolla. Yleistynyt demodikoosi ei kuitenkaan parane täysin, mutta se voidaan hoidolla saada pysymään oireettomana.

Megaesofagus

Megaesofagus tarkoittaa ruokatorven laajentumaa. Koiralla, jolla on megaesofagus, on vaikeuksia niellä ruokaansa. Nielemisvaikeudet johtuvat siitä, että koiran ruokatorven lihakset ovat surkastuneet, eivätkä siirrä ruokaa normaalilla tavalla mahaan. Lihasten surkastuessa ruokatorvi myös laajenee, eikä keuhkoja suojaava ruokatorven läppä toimi kunnolla, vaan ruokaa joutuu keuhkoihin. Tästä seuraa usein keuhkokuume. Ruokatorven laajentuminen voi johtua useasta eri syystä, kuten hermosto- tai autoimmuunisairaudesta. Myös koira perimä voi vaikuttaa sairastumiseen.

4.4. Ulkomuoto

Tuomarit arvostelevat bracco italianoa näyttelyissä FCI:n voimassaolevan rotumääritelmän mukaisesti. Pienrotujen, ongelmana voi olla, että näyttelyissä rodun edustajia on paikalla vain yksi tai muutama, jolloin rotutyypin arvioiminen saattaa olla varsin hankalaa. Koirien koon mittaamisen vaihtelu saattaa aiheuttaa myös ongelmia näyttelytulosten hyödyntämisessä jalostuksellisesti. Suurissa näyttelyissä rotua arvostelemassa saattaa olla tuomareita sellaisista maista, joissa bracco italianoja on vähän tai ei lainkaan, tai rodun tuntemus on yleisesti varsin heikko. Tämä ei anna parhaita mahdollisia edellytyksiä arvostelulle. Suomessa rotujärjestön ulkomuototoimikunta perehdyttää ulkomuototuomareita pienrotujen arviointiin yhä enenevässä määrin.

4.4.1 Voimassa oleva rotumääritelmä

BRACCO ITALIANO

Alkuperämaa: Italia

KÄYTTÖTARKOITUS: Seisova lintukoira.

LYHYT HISTORIAOSUUS: Bracco italiano on ikivanhaa italialaista alkuperää oleva linnunmetsästyksen käytettävä koira, joka on muotoutunut ja kehittynyt itseksien aikojen kuluessa. Se on sopeutunut menneiden aikojen verkkometsästyksestä nykypäivän aseella tapahtuvaan metsästyksen. 1300-luvun freskoissa kuvatut koirat ovat todisteina siitä, etteivät bracco italianon rakenne ja metsästysominaisuudet ole muuttuneet vuosisatojen kuluessa.

YLEISVAIKUTELMA: Rakenteeltaan vahva ja tasapainoinen; voimakas olemus. Rodulle toivottuja ominaisuuksia ovat jäntevät raajat, hyvin kehittyneet lihakset, selväpiirteiset ääriviivat, veistoksellinen pää ja silmien alta selvästi meislautunut luusto. Edellä mainitut piirteet saavat aikaan rodun omaleimaisuuden.

TÄRKEITÄ MITTASUHTEITA: Rungon pituus on sama tai hieman suurempi kuin säkäkorkeus. Pään pituus on 4/10 säkäkorkeudesta. Pään leveys mitattuna poskikaarien kohdalta on alle puolet pään pituudesta. Kallo ja kuono-osa ovat yhtä pitkät.

KÄYTTÄYTYMINEN / LUONNE: Sitkeä, kaikenlaiseen metsästyksen soveltuva, luotettava, älykäs, oppivainen ja helppo kouluttaa.

PÄÄ: Kulmikas ja poskikaarien kohdalta kapea, pituudeltaan 4/10 säkäkorkeudesta; pään puoliväli on silmien sisäkulman kohdalla. Kallon ja kuonon ylälinjat ovat erisuuntaiset siten, että jatkettaessa kuonon ylälinjaa taaksepäin, se erkaantuu kallosta ihanteellisimmin kallon keskikohdassa ennen niskakyhmyä.

KALLO-OSA: Sivulta katsottuna kallon ylälinja muodostaa hyvin avoimen kaaren. Ylhäältä katsottuna kallo on pidetty soikio. Kallon leveys poskikaarien kohdalla ei saa ylittää puolta pään pituudesta. Otsaluut ovat korostuneet ja kulmakaaret havaittavissa. Otsauurre on erottuva ja ulottuu kallon keskiosaan. Kallon harjanne on lyhyt ja vain heikosti erottuva. Niskakyhmy on selvä.

OTSAPENGER: Vähäinen.

KIRSU: Suuri, ulottuu sivulta katsottuna hieman huulilinjan etupuolelle muodostaen sen kanssa kulman; suuret, avoimet sieraimet. Kirsu on karvapeitteen väristä riippuen harmaa tai vaaleanpunaisesta erisävyiseen syvän lihanpunaiseen.

KUONO-OSA: Kuononselkä on suora tai hieman kupera. Kuonon pituus on puolet pään pituudesta, syvyys 4/5 kuonon pituudesta. Edestä katsottuna kuonon sivulinjat lähestyvät hieman toisiaan, kuono on kuitenkin leveä. Alaleuka ei ole kovin selvästi näkyvässä.

HUULET: Ylähuuli on hyvin kehittynyt ja ohut, se riippuu peittäen leuan olematta velto. Sivulta katsottuna ylähuuli ulottuu hieman alaleuan alapuolelle. Edestä katsottuna ylähuuli muodostaa ylösalaisen V-kirjaimen kirsun alle. Huulipussi on havaittava, mutta ei roikkuva.

HAMPAAT / PURENTA: Hammaskaaret ovat hyvin kehittyneet, hampaat ovat kohtisuorassa leukoihin nähden. Leikkaava purenta, myös tasapurenta on sallittu.

POSKET: Kuivat.

SILMÄT: Hieman vinoasentoiset, eivät liian syvällä sijaitsevat eivätkä ulkonevat; ilme on lempeä ja nöyrä. Silmät ovat melko suuret ja soikion muotoiset, luomet ovat tiiviit, eivät sisä- eivätkä ulkokierteiset (entropium tai ektropium). Värikalvo on enemmän tai vähemmän tumma okra tai ruskea, karvapeitteen väristä riippuen.

KORVAT: Hyvin kehittyneet ja pitkät: ne ulottuvat venyttämättä kirsun kärkeen ja ovat leveydeltään vähintään puolet pituudesta. Korvat ovat tyvestään melko kapeat ja vain hieman koholla; ne ovat kiinnittyneet melko taakse poskikaarien tasolle. On toivottavaa, että korva on pehmeä, etureunastaan selvästi sisäänkiertynyt ja erittäin tiiviisti posken myötäinen. Korvan kärki on hieman pyöristynyt.

KAULA: Voimakas, tylpän kartion muotoinen, vähintään 2/3 pään pituudesta; niska on selvästi erottuva. Leuan alla on kummallakin puolella pehmeä kaulapussi.

RUNKO

YLÄLINJA: Ylälinjan sivukuva muodostuu kahdesta linjasta: lähes suora, säästä 11. selkärangannikaman kohdalle laskeva linja ja toinen hieman kaareva, joka yhtyy lantion linjaan.

SÄKÄ: Selvästi erottuva, lapaluiden kärjet ovat selvästi erillään.

LANNE: Leveä, lihaksikas, lyhyt ja hieman kaareva.

LANTIO: Pitkä (noin 1/3 säkäkorkeudesta), tilava ja hyvin lihaksikas. Lantionluu on leveä ja noin 30° kulmassa vaakatasoon nähden.

RINTAKEHÄ: Leveä ja syvä, ulottuu kyynärpäiden tasolle muodostamatta köliä. Kylkiluut ovat viistot ja varsinkin alaosaan selvästi kaartuneet.

ALALINJA JA VATSA: Alalinja on lähes vaakasuora rintakehän pituudelta ja kohoaa hieman vatsan kohdalla.

HÄNTÄ: Paksutyvinen, suora ja kärkeä kohti vain hieman kapeneva. Hännän karvapeite on lyhyttä. Koiran liikkeessä ja varsinkin haun aikana, hännän asento on lähes tai täysin vaakasuora. Typistetään noin 15 - 25 cm:n pituiseksi. (Huom. Suomessa typistyskielto.)

RAAJAT

ETURAAJAT

LAVAT: Voimakkaat, hyvin lihaksikkaat, pitkät, viistot ja erittäin vapaasti liikkuvat.

OLKAVARRET: Viistot ja tiiviisti rintakehän myötäiset.

KYYNÄRPÄÄT: Kyynärpäiden tulisi sijaita lavan takakärjestä maahan vedetyllä pystysuoralla linjalla.

KYYNÄRVARRET: Voimakkaat, suorat ja selvästi jänteikkäät.

VÄLIKÄMMENET: Mittasuhteiltaan hyvät, kuivat, melko pitkät ja hieman viistot.

KÄPÄLÄT: Vahvat ja hieman soikeat; varpaat ovat hyvin kaartuneet ja tiiviisti yhdessä. Kynnet ovat vahvat, maata kohti kaartuvat ja väriltään valkoiset, keltaiset tai ruskeat, sävyn tummuus riippuu karvapeitteen väristä. Päkiät ovat kimmoiset ja joustavat.

TAKARAAJAT

REIDET: Pitkät, yhdensuuntaiset, lihaksikkaat ja takaosaan lähes suorat.

SÄÄRET: Voimakkaat.

KINTEREET: Voimakkaat.

VÄLIJALAT: Suhteellisen lyhyet ja kuivat.

KÄPÄLÄT: Kuten etukäpälet. Takakäpälistä on kannukset, joiden puuttuminen ei ole virhe. Kaksoiskannukset sallitaan.

LIIKKEET: Pitkäaskelinen ja nopea ravi, voimakas takaraajojen työntö. Pää ja kirsu ovat korkea-asentoiset, koiran metsästäessä kirsu on selkälinjaa korkeammalla.

NAHKA: Vahva mutta joustava; ohuempaa päässä, kurkussa, kyynärpäiden sisäpinnalla ja rungon alaosassa. Näkyvien limakalvojen värin tulee vastata karvapeitteen väriä, niissä ei saa olla mustia läiskiä. Suun limakalvot ovat vaaleanpunaiset; päistärillä ja valko-kastanjanruskeilla koirilla niissä saattaa olla ruskeita tai vaalean kastanjanruskeita läiskiä.

KARVAPEITE

KARVA: Lyhyttä, tiheää ja kiiltävää, hienompaa ja lyhyempää päässä, korvissa, raajojen etupuolella ja käpälistä.

VÄRI: Valkoinen; valkoinen erikokoisin oranssein tai erisävyisin tumman meripihkan värisin merkein; valkoinen erikokoisin suurin kastanjanruskein merkein; valko-vaaleaoranssipäistärillä; valko-kastanjanruskea kimo, väri jossa arvostetaan metallin hohtoa ja toivotuin on munkin kaavun väriä muistuttava lämmin kastanjanruskean sävy. Symmetriset merkit päässä ovat toivottavat, mutta niiden puuttuminen sallitaan.

KOKO JA PAINO

SÄKÄKORKEUS: 55 - 67 cm, toivotuin uroksen koko on 58 - 67 cm, toivotuin nartun koko on 55 - 62 cm.

PAINO: 25 - 40 kg säkäkorkeudesta riippuen.

VIRHEET: Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen.

VAKAVAT VIRHEET: Korostunut alapurenta, yli kahden senttimetrin poikkeamat annetusta säkäkorkeudesta.

HYLKÄÄVÄT VIRHEET: Halkinainen kirsu, yhdensuuntaiset kallon ja kuonon ylälinjat; herasilmä, yläpurenta, pigmentin puuttuminen (albinismi); musta, mustavalkoinen, kolmivärinen, kellanruskea, pähkinäruskea tai yksivärinen karvapeite tai karvapeite, jossa on punaiset (tan) merkit; mustaa väriä limakalvoilla, ihossa ja päkiöissä.

HUOM. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittynyttä kivistä täysin laskeutuneina kivespussiin.

4.4.2 Valioarvon vaatimukset Suomessa

Käyttövalio (FIN KVA)

Tullakseen käyttövalioksi koiran on saatava kanakoirien erikoiskokeissa 3 x VOI 1 –palkinto. Palkinnoista vähintään yksi on saavutettava metsäkanalinnuilla, koetuloksessa koodi M, ja vähintään yksi peltokanalinnuilla, koetuloksessa koodi F. VOI 1 –palkintoon johtaneet ansiot koiran on osoitettava vähintään kahdessa riistatyössä sillä riistalla, jonka tunnus tulokseen liitetään. Samassa kokeessa ei voi saada molempia tunnuksia.

Koira voi saada VOI 1 –palkinnon myös muulla riistalla siten, ettei metsä- tai peltokanalinnun tunnusta merkitä. Ennen käyttövalioksi tulemistaan koiralla on oltava 2 kpl vähintään AVO 2 –tasoista koepalkintoa, joiden saavuttamiseksi riistaa on kaadettu tai pudotettu, koetuloksessa koodi P.

Näiden lisäksi ennen käyttövalioksi tulemistaan koiran on saatava näyttelyn laatuarvosteluluokassa vähintään toinen palkinto (1.1.2003 jälkeen vähintään arvosana hyvä) vähintään 15 kuukauden ikäisenä. Käyttökokeen VOI 1 –palkinnot on saatava vähintään kahdelta eri tuomarilta.

Muotovalio (FIN MVA)

Koiran on saatava kolme sertifikaattia näyttelyssä Suomessa kolmelta eri palkintotuomarilta. Vähintään yksi sertifikaateista on saatava yli 24 kk:n iässä. Lisäksi kanakoirakokeesta on saatava kaksi kertaa avoimen luokan 2-palkinto tai kerran avoimen luokan ensimmäinen palkinto.

5. Yhteenveto aiemman tavoiteohjelman toteutumisesta

Taulukko 11. Aiemman tavoiteohjelman toteutuminen

Tavoite	Toimenpide	Tulos
Käyttöominaisuuksien testaaminen	KAER-kokeisiin osallistuminen	KAER-kokeisiin osallistuneiden ja siellä palkittujen koirien määrä on lisääntymään päin, mutta edelleen rekisteröinteihin nähden alhainen.
Jälkeläistarkastus	Junkkarikatselmus	Junkkarin ulkomuotokatselmukseen ja käyttökokeeseen osallistuminen on lisääntynyt, mutta parantamisen varaa on edelleen.
Lonkkakuvattujen koirien määrän lisäys	Lonkkakuvaukset	Asetetulle noin 40 prosentin tasolle on keskiarvona päästy.
Ulkomuodon taso	Näyttelytulosten analysointi	Ulkomuoto on pysynyt hyvällä tasolla.
Populaation rakenne	Jälkeläismäärien seuraaminen	Yksittäisen koiran jälkeläismäärä ei ole noussut yli 21 pennun.
Terveystietojen kartoitus	Terveyskyselyjen lähettäminen	Terveyskyselyjä on jaettu Saksanseisojakerhon tapahtumissa. Suunniteltu vuotuinen terveystietojen lähettäminen ko. vuonna 2 vuotta täyttävälle pentueille ei

		toteutunut ajanpuutteen vuoksi. Terveyskyselyihin on saatu vastauksia niukasti. Terveyskyselyiden palautuminen korreloi suoraan kasvattajan aktiivisuuden kanssa. Ilmoitetut terveysongelmat on listattu kunkin vuoden vuosikirjassa.
Jalostuskoirien testaus KAER-kokeessa	KAER-kokeisiin osallistuminen	Edeltävän JTO:n tarkastelujakson aikana vain 2% jalostuskoirista oli testattu KAER-kokeessa. Tavoite asetettiin 20%:iin. Tavoite saavutettiin, ja vuosina 2004–2008 käytetyistä koirista 43% oli testattu KAER-kokeessa.

6. Jalostuksen tavoitteet ja strategiat

6.1 Rodun visio

Käyttöpuolen vahvistumisessa rodussa on nähtävissä pientä positiivista kehitystä. Pentuja pyritään jatkossakin myymään mahdollisimman paljon metsästäjille ja siten välttämään rodun jakautuminen käyttö- ja näyttölinjaisiin. Metsästys- ja muiden rodulle tyypillisten luonneominaisuuksien säilyttämiseksi jalostukseen käytettävät yksilöt tulisi testata KAER-kokeessa. Lisätään myös muiden kuin jalostukseen käytettävien koirien koe- ja näyttelykäyntien määrää sekä lonkkakuvausprosenttia. Rodun geenipohjaa laajennetaan hallitusti käyttöominaisuuksia vaarantamatta. Rodun käyttöominaisuuksien testaus on myös rodun italialaisen rotujärjestön, SABIn, periaatteiden mukaista.

6.2 Rodun tavoitteet

Populaation kokonaistila ja rakenne:

Tavoitteena on pitää populaatio geneettisesti mahdollisimman laajana ja terveenä. Vältetään lisäämästä koiramäärää käyttöominaisuuksien kustannuksella.

Luonne:

Säilytetään bracco italianon rodunomainen, työkoiralle ominainen koulutusta kestävä, avoin ja sosiaalinen luonne. Näyttelyissä ei tulisi palkita koiria, jotka esittävät arkuutta ja ovat vaikeasti käsiteltävissä.

Käyttöominaisuudet:

Pyritään säilyttämään käyttöominaisuudet testaamalla jalostukseen käytettävät koirat KAER-kokeessa ja valitsemalla yhdistelmiä, joissa koirien käyttöominaisuudet täydentävät toisiaan. Kahta saman puutteen omaavaa koiraa ei tule yhdistää. Myös muiden kuin jalostuskoirien koeikäntien määrää pyritään nostamaan.

Terveys:

Tavoitteena on terve, kestävä, monipuolinen työkoira. Pyritään säilyttämään rodun terveys ja elinvoimaisuus laajentamalla rodun geneettistä pohjaa.

Ulkomuoto:

Tavoitteena on rotumääritelmän mukainen, käyttökoiralle sopiva, lihaksikas ja terve ulkomuoto. Ulkomuotoarvostelussa tulee kiinnittää huomiota terveeseen ja rodulle tyypilliseen rakenteeseen.

6.3 Rodun strategiat

Rotujärjestö pyrkii saavuttamaan asetetut tavoitteet jakamalla rodun harrastajille mahdollisimman paljon ja avoimesti informaatiota rodussa kulloinkin esiintyvistä ongelmista. Kasvattajia rohkaistaan hyödyntämään jalostusneuvojan ja jalostustoimikunnan apua yhdistelmiä suunnitellessaan tiedottamalla heille jalostustoimikunnan työstä mm. Saksanseisojakerhon internetsivuilla sekä Saksanseisoja-lehdessä. Neuvoja, tilastotietoja tai muuta informaatiota tarvitessaan kasvattaja voi kääntyä jalostustoimikunnan puoleen. Jalostustoimikunnan työ perustuu tähän jalostuksen tavoiteohjelmaan. Jokainen tapaus käsitellään yksilöllisenä ja harkinnan mukaan voidaan näistä ohjeista joustaa tai niitä voidaan tarvittaessa tiukentaa. Vähimmäisvaatimukset arvioidaan suomalaisten bracco italianon kulloisenkin tason mukaan painottaen pyrkimystä mahdollisimman korkealaatuisen jalostukseen. Koko rotua koskevia tietoja pyritään julkaisemaan yhdistyksen jäsenjulkaisussa mahdollisimman paljon. Rotujärjestön tulee panostaa myös vähemmistörotujen koulutukseen ja tiedonhankintaan.

Populaation kokonaistila ja rakenne:

Rotujärjestön jalostusneuvoja tukee kasvattajia yhdistelmien suunnittelussa ja tuonneissa. Suositaan tuonteja ja keinosiemennystä tuontispermalla populaation laajentamiseksi. Keinosiemennystä huonon luonteen tai astumishaluttomuuden vuoksi ei tule hyväksyä. Jalostusuroksen valinnassa on syytä kysyä suositusta jalostusneuvonnasta tai ainakin tarkistuttaa oman ehdokkaan sukutaulun yhteensopivuus. Määrällisesti pienessä rodussa yhden koiran suositeltu enimmäisjälkeläismäärä on noin 21.

Luonne:

Tuomareiden tulee koekertomuksissa ja näyttelyarvosteluissa huomioida entistä tarkemmin, mikäli koiran luonteessa on huomauttamista. Arkoja tai kovin epävarmoja koiria ei tulisi palkita korkealla palkintosijalla, eikä niitä saa käyttää jalostukseen.

Käyttöominaisuudet:

Jalostukseen käytettävien koirien ominaisuudet testataan KAER-kokeessa. Tuomareiden toivotaan kirjaavan koiran ominaisuudet koekertomukseen nykyistä tarkemmin, jotta saadaan tietoa koirien jalostusominaisuuksista.

Terveys:

Rotujärjestön jalostustoimikunta kerää koirien terveyttä koskevaa tietoa ja tiedottaa siitä kasvattajille. Kasvattajia rohkaistaan käyttämään jalostusneuvojan ja jalostustoimikunnan apua yhdistelmiä ja tuonteja harkitessa tiedottamalla heille jalostustoimikunnan työstä mm. rotujärjestön internetsivuilla.

Ulkomuoto:

Ulkomuotoarvostelussa tulee kiinnittää huomiota terveeseen, rodulle tyypilliseen ja käyttötarkoitukseen sopivaan rakenteeseen.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet

Tässä osioissa määritellään eri osa-alueiden kriittiset menestystekijät, uhat ja mahdollisuudet. Uhat, mahdollisuudet, heikkoudet ja vahvuudet on esitetty SWOT-kaaviona osa-alueittain, ja niihin on

pyrity huomioimaan rotuun seuraavan viiden vuoden aikana mahdollisesti vaikuttavat tekijät populaation, luonteen, käyttöominaisuuksien, terveyden ja rodun markkinapotentiaalin suhteen. Taulukossa on huomioitu muiden metsästyskoirarotujen kokemuksia rodun kehityksestä bracco italianoon soveltaen.

Taulukko 12. Rodun vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat seuraavan JTO-kauden aikana.

<p>Vahvuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rotujärjestöllä toimiva organisaatio, joka mahdollistaa koetoiminnan - Saksanseisojakerhon tietokannassa paljon arvokasta tietoa - Hyvät suhteet ulkomaille sekä rotua harrastaviin yhdistyksiin että kasvattajiin, kielitaito - Avoin informaation jakaminen rotujärjestön tietokannan kautta - Aktiivinen toiminta rotujärjestössä mm. koulutusten ja KAER-kokeiden muodossa. - Kattava terveystietojärjestelmä 	<p>Heikkoudet</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kapea geenipohja - Valtaosa koirista myydään muuhun kuin metsästyskäyttöön - KAER-kokeessa testattujen koirien pieni määrä - On paljon koiria, jopa kokonaisia tai lähes kokonaisia pentueita, jotka eivät ole käyneet näyttelyssä kertaakaan. - Kasvattajat, jotka eivät sitoudu rotujärjestön tavoitteisiin. - Jalostustyö on nykyisellään usein liian ulkomuotopainotteista luonteen ja ominaisuuksien sijasta. - Rodun harrastajapiirien näkökantaerot vievät energiaa ja tulehduttavat henkilösuhteita. - Vähäinen osallistuminen rodun piirissä järjestettyihin roturyhmäkokouksiin, metsästyskoulutuksiin ja kokeisiin.
<p>Mahdollisuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> - Innokkuus rodunomaisen käytön kehittämiseen - Kiinnostus tuonteihin - Kasvava kiinnostus rotua kohtaan metsästyskoirana - Yhteistyö ulkomaisten rotua harrastavien yhdistysten ja kasvattajien kanssa - Rotujärjestön puitteissa yhä suurempi osa pennuista pyritään myymään metsästäjille - Pyritään kannustamaan koirien omistajia metsästyksen pariin. 	<p>Uhat</p> <ul style="list-style-type: none"> - Geneettisen pohjan kapeneminen entisestään - Valtarotujen jalkoihin jääminen - Viehättävän ulkomuodon ja luonteen vuoksi suosio seura- ja muuna harrastuskoirana kasvussa - Rodun suosion mukanaan tuomat negatiiviset asiat kuten alkuperäiseen käyttöön soveltumaton luonne ja rakenne. - Rodun suosio edistää rodun kasvatusta muihin kuin metsästysharrastukseen, mikä on negatiivinen asia käyttöominaisuuksien vaalimisen kannalta. - Metsästysmahdollisuuksien heikkeneminen joissain osissa Suomea ja metsäkanalintukantojen lasku.

6.5 Varautuminen ongelmiin

Taulukko 13. Varautuminen tulevaisuuden ongelmiin

Riski	Syy	Varautuminen	Miten vältetään	Toteutuessaan merkitsee
Pentukysyntä romahtaa	Rodun terveys heikkenee, metsästysominaisuuksien vähäinen näyttö.	Edistetään rodun tunnettuutta osallistumalla KAER-kokeisiin.	Käytetään jalostukseen terveistä linjoista olevia terveitä ja testattuja yksilöitä. Kasvattajien tulee aktivoida pentujen ostajia myös julkisiin käyttöominaisuuksien esittämiseen.	Jalostus vaikeutuu kysynnän puuttuessa
Käyttöominaisuudet heikkenevät	Jalostukseen käytettyjen koirien käyttöominaisuuksia ei testata tarpeeksi, ulkomuotopainotteinen jalostus, rodulle epätyypillisten har-	Kannustetaan pennunostajia ja kasvattajia osallistumaan KAER-kokeisiin, koulutus, valistus.	Tiedotus ja koulutus, myönteinen julkisuus rodunomaiselle käytölle.	Rodun alkuperäinen rodunomainen käyttö ja käyttöominaisuudet katoavat ja rotu muuttuu seura- ja näyttelykoiraksi

	rastusmuotojen lisääntyminen.			
Terveys heikkenee	Kapea geneettinen pohja, huonot yhdistelmät, jalostukseen käytettäviä koiria ei testata.	Kerätään tietoa koirien terveydestä ja tiedotetaan kasvattajia. Aktiivinen yhteistyö kasvattajien ja jalostustoimikunnan välillä.	Suositaan tuonteja ja keinosiemennyksiä* tuontispermalla, kannustetaan kasvattajia hyödyntämään jalostustoimikunnan palveluita ja kokemusta.	Jalostus vaikeutuu ja kysyntä laskee, rotu ei enää sovellu alkuperäiseen käyttöönsä.

*Keinosiemennys astumishaluttomuuden tai huonon luonteen vuoksi ei ole hyväksyttävää.

6.6 Toimintasuunnitelma JTO:n toteuttamiseksi

Taulukko 14. Toimintasuunnitelma jalostuksen tavoiteohjelman toteuttamiseksi

Vuosi	2010	2011	2012	2013	2014
Toimenpiteet	1) Tiedotetaan jalostustoimikunnan ja jalostusneuvojan työstä kasvattajille kerhon web-sivujen ja lehden välityksellä 2) Tiivistetään yhteistyötä jalostusneuvojan ja kasvattajien välillä 3) Lähetetään terveystarkastus koirien omistajille ja kasvattajille	1) Lähetetään terveystarkastus koirien omistajille ja kasvattajille. 2) Analysoidaan terveystarkastuksen vastaukset roturyhmän kokouksessa	1) Lähetetään terveystarkastus koirien omistajille ja kasvattajille 2) Analysoidaan terveystarkastuksen vastaukset roturyhmän kokouksessa	1) Lähetetään terveystarkastus koirien omistajille ja kasvattajille 2) Analysoidaan terveystarkastuksen vastaukset roturyhmän kokouksessa 3) Analysoidaan toteutunut yhteistyö kasvattajien ja jalostusneuvojan/jalostustoimikunnan välillä. Tarvittaessa tiedotetaan jalostustoimikunnan ja jalostusneuvojan työstä kasvattajille	1) Lähetetään terveystarkastus koirien omistajille ja kasvattajille 2) Analysoidaan terveystarkastuksen vastaukset roturyhmän kokouksessa

Rodun harrastajien yhteishenkeä ja tavoitteellisuutta oman rodun suhteen pyritään kehittämään. Kasvattajia pyritään saamaan aktiivisemmiksi rotujärjestöä kohtaan, mm. kannustetaan heitä käyttämään jalostusneuvojan palveluita sekä osallistumaan roturyhmäpalaveriin. Yhteistyö kasvattajien välillä pyritään saamaan alkuun. Ulkomuototuomareille pyritään kouluttamaan rodun tervettä käyttörakennetta.

7. Tavoiteohjelman toteutumisen seuranta

Strategisten toimenpiteiden toteutumisen seuranta

Populaation kokonaistila ja rakenne: seurataan jälkeläismäärä/yksilö. Seurataan tuontikoirien ja tuontispermakeinosiemennysten määrää. Seurataan jalostuksen tavoiteohjelman toteutumista ja kasvattajien sitoutumista ohjelmaan. Raportoidaan tilanteesta vuosittain rotujärjestön puitteissa. Tiedotetaan tilanteesta jalostustoimikunnalle.

Luonne: Seurataan KAER-kokeisiin ja näyttelyihin osallistuneiden koirien määrää ja suhdetta. Mikäli huomautettavaa koirien luonteissa ilmenee, tiedotetaan tilanteesta jalostustoimikunnalle.

Käyttöominaisuudet: Seurataan KAER-kokeeseen osallistuneiden koirien määrää. Laaditaan

yhteenveto kokeissa käytettyjen koirien ominaisuuksista. Kokeisiin osallistuneiden koirien tulokset ja koekertomukset julkaistaan Saksanseisojakerhon tietokannassa ja vuosikirjassa.

Terveys: Rotujärjestön jalostustoimikunta kerää koirien terveyttä koskevaa tietoa ja tiedottaa siitä kasvattajille. Seurataan tiedottamisen toteutumista. Seurataan lonkkakuvattujen koirien määrää ja laatua. Tiedotetaan tilanteesta jalostustoimikunnalle.

Ulkomuoto: Lähteinä käytetään rotujärjestön vuosikirjaa ja terveystarkastusten vastauksia tai muuta kautta saatua tietoa. Näyttelyihin osallistuneiden koirien tulokset ja arvostelut julkaistaan Saksanseisojakerhon tietokannassa ja vuosikirjassa. Seurataan rakenteen terveyttä ja rodunomaisuutta, sekä puututaan mahdollisesti ilmeneviin ongelmiin tiedotuksella. Tiedotetaan tilanteesta jalostustoimikunnalle.

Tavoiteohjelmassa asetettujen päämäärien saavuttaminen:

Populaation kokonaistila ja rakenne: tavoitteena on, että jälkeläismäärä/yksilö on 10–12 prosenttia viiden edeltävän vuoden aikana syntyneistä pennuista, kuitenkin enintään noin 21 jälkeläistä. Syntyneiden pentueitten sukusiitosprosentti on enintään 6,25 prosenttia (serkusparitus). Poikkeuksista on neuvoteltava jalostustoimikunnan kanssa. Seurataan matadorilinjaisten koirien jalostuskäyttöä ja kannustetaan tuonteihin. Pyritään laajentamaan geenipohjaa tuontikoirien tai -sperman avulla. Tuontikoirien yhdistäminen pelkästään nykyiseen kantaamme ei ole kestävä ratkaisu, mutta jos lähivuosina tuontikoiria yhdistetään erityisesti keskenään, saamme muutamassa vuodessa käyttöömmme enemmän uutta jalostusmateriaalia.

Luonne: Jalostukseen käytettävät yksilöt testattava näyttelyssä vähintään avoimessa luokassa tai Junkkarin ulkomuotokatselmuksessa ja KAER-kokeessa. Jalostukseen ei käytetä koiria, joiden luonteessa on ollut useamman kerran huomauttamista arkuuden tai aggressiivisuuden vuoksi.

Käyttöominaisuudet: Jalostukseen käytettävät yksilöt testattava KAER-kokeessa. Tavoitteena JTO:n 2010–2014 aikana nostaa KAER-kokeessa testattujen jalostukseen käytettävien bracco italianojen määrä 20 prosenttiin. Tällä hetkellä jalostukseen käytettyjen KAER-kokeissa on palkittu vain viisi bracco italianoa. Tavoitteena on saada lisää metsästäviä, vastuunsa tuntevia ja tavoitteellisia kasvattajia mukaan harrastustoimintaan

Terveys: Lonkkakuvattujen koirien osuus nostettava vähintään 50 prosenttiin. Tällä hetkellä lonkkakuvattujen bracco italianojen määrä on reilu 39 prosenttia kannasta.

Ulkomuoto: Jalostukseen käytetyt koirat ovat saaneet näyttelyssä avoimessa luokassa tai Junkkarin ulkomuotokatselmuksessa vähintään maininnan ”hyvä”, joka ei ole tullut huonon luonteen vuoksi.

Lähdeluettelo

Kirjalliset lähteet

- Bellodi, Mauro: *Collaborare significa crescere*. Società Amatori Bracco Italiano, Annuario 2004.
Bracco italianon rotumääritelmä. Suomen Kennelliiton julkaisu. 16.09.1998
Fossum ym. 2002. *Small Animal Surgery*. 2nd edition, Mosby.
Hazewinkel 2003. *Elbow dysplasia: Clinical aspects and Screening programs*. In: Proceedings of the 28th world congress of the World Small Animal Veterinary Association.
Heikkinen, P. & Naumanen, R. 2005. KAER-kokeet. Kirjallinen tiedonanto 11.1.2005.
Koskentalo, Helena 2003. *Parempaan pentutulokseen*. Gummerus.
Lappalainen A. Kynnärnivelen kasvuhäiriöt. www.kennelliitto.fi
Lappalainen A. Koiran lonkkanivelen kasvuhäiriö. www.kennelliitto.fi
Menna, N. Koiran atopia. www.kennelliitto.fi
Mäki, Katariina & Ekman Tarja. *Terveempien koirarotujen puolesta - sukusiitosdepressiota ja matadorijalostusta vastaan*.
Paatsama, Saki. 1991. *Suuri Suomalainen Koirakirja*. Otava.
Peltonen, Martti 2006. *Sikaripunkin esiintyminen*. Kirjallinen tiedonanto. Saksanseisojakerho ry
Saksanseisojakerhon vuosikirja 2003
Saksanseisojakerhon vuosikirja 2004
Saksanseisojakerhon vuosikirja 2005
Saksanseisojakerhon vuosikirja 2006
Saksanseisojakerhon vuosikirja 2007
Saksanseisojakerhon vuosikirja 2008
Società Amatori Bracco Italiano: Descrizione
Società Amatori Bracco Italiano: Standard di Lavoro (Pastrone 1937)
Sundgren, Per-Erik 1993. *Lemmikkieläinten jalostus*. Suomen Kennelliitto.

Elektroniset lähteet

- <http://jalostus.kennelliitto.fi>
http://user.sgic.fi/~laelas/art_luettelo.htm
http://www.bouvierhealthfoundation.org/genetic_health_issues.htm
<http://www.homevet.com/petcare/bloat.html>
<http://www.ilbraccoitaliano.it/>
<http://www.kennelliitto.fi>
<http://www.marvistavet.com/html/megaesophagus.html>
http://www.o-vet.fi/html/default_dysplasia.htm
<http://www.saksanseisojakerho.fi/html/tietokannat.htm>
<http://www.thepetcenter.com/xra/ocd.html>

Järjestö- ja henkilölähteet

- Bellodi, Mauro. Eläinlääkäri.
Bracco Italiano Club. Hollanti.
Grecchi, Giovanni. Italia. Puheenjohtaja, Società Amatori Bracco Italiano.
Società Amatori Bracco Italiano (S.A.B.I)
Sørensen, Jan. Tanska.
The Bracco Italiano Society. Englanti.